

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Att koppla teori till praktik

Ämnesintegration i gymnasieskolans lärlingsprogram

Douglas Ljungborg

LAU690

Handledare: Silwa Claesson

Examinator: Tomas Johansson

Rapportnummer: HT10-2611-324

Sammanfattning

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Att koppla teori till praktik

Ämnesintegration i gymnasieskolans lärlingsutbildning

Författare: Douglas Ljungborg

Termin och år: Termin tre. År 2010/2011

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Silwa Claesson

Examinator: Thomas Johansson

Rapportnummer: HT10-2611-324

Nyckelord: Ämnesintegration, förståelse, del & helhet, kommande yrke, motivation

Syfte	Syftet med min studie är att få fördjupad förståelse för om och i så fall hur ämnesintegrerad undervisning kan skapa ökad förståelse hos elever. Specifikt söker detta arbete få kunskap om hur en grupp elever som har ämnesintegrerad undervisning upplever sin undervisning.
Huvudfråga	Vilken inverkan kan ämnesintegrerad undervisning ha på elevers motivation?
Metod	Studien utgörs av en kvalitativ respondentundersökning, som är inspirerad av hermenutik och fenomenologi.
Resultat	Respondenterna ger uttryck för en positiv inställning till det integrerade arbetssättet, de verkar se sambanden mellan olika delar i utbildningen som de uttrycker är av betydelse för deras kommande yrke. Analysen har utmynnat i tre kategorier som här benämns, förståelse, kommande yrke och trivsel.
Betydelse	Arbetet belyser länken mellan de teoretiska och praktiska kunskaperna i ett yrkesinriktat program i gymnasieskolan. Den kunskap studien ger är något jag tar med mig i min yrkesroll som en positiv möjlighet att utveckla min egen undervisningen.

Innehåll

Sammanfattning	2
Innehåll	3
1. Inledning	4
1:2 Syfte	5
1:3 Frågeställning	5
1:4 Min avgränsning	5
2. Litteraturgenomgång.....	6
2:1 Historiskt perspektiv på integration.....	6
2:2 Nutida syn på integration.....	7
2:3 Undervisningsmetoder och integration.....	8
2:4 Integration mellan skola och arbetsliv.....	9
3. Metod.....	12
3:1 Hermeneutik.....	12
3:2 Fenomenologi.....	13
3:3 Metod diskussion	13
3:4 Urval.....	14
3:5 Beskrivning av skola X.....	14
3:5 Datainsamlingsmetoden.....	15
3:6 Procedur.....	15
3:7 Metodvalets begränsningar	16
3:8 Begrepp.....	16
3:9 Etik	17
4. Resultat.....	18
4:1 Studiens kvalitativa respondentundersökning.....	18
4:2 Förståelse.....	18
4:3 Kommande yrke.....	20
4:4 Trivsel.....	21
5. Diskussion	23
5:1 Slutdiskussion	23
5:2 Didaktisk reflektion	25
5:3 Vidare studier	25
6. Referenser	26

1. Inledning

Under min skoltid upplevde jag flera gånger svårigheter i att se samband mellan karaktärsämnen och kärnämnen. Som elev hade jag svårt att lära mig kärnämnen eftersom jag inte såg hur jag praktiskt skulle använda mig av de kunskaper och färdigheter som dessa stod för. Eftersom jag inte förstod hur jag skulle göra och tänka, så tappade jag till slut motivationen och lusten att lära mig. Jag tröttnade därför tidigt på skolan, vilket gjorde att jag heller inte blev godkänd i alla ämnen. När jag kom ut i arbetslivet kunde jag plötsligt se samband mellan praktik och teori, och motivationen att lära mig mer blev starkare. När jag ser tillbaka på min skolgång kan jag idag fundera över om integrerad undervisning hade fått mig att både förstå kärnämnen bättre och blivit godkänd.

I mitt yrke (målare/snickare) har jag på senare år fungerat som handledare för ungdomar som läser byggprogrammet på gymnasiet. Som handledare har jag varit noga med att alltid koppla deras praktiska kunskaper till skolans kärnämnen och poängterat vikten av att skapa förståelse mellan praktiskt kunnande och kunskaper inom kärnämnen. Jag har flera gånger låtit eleverna få använda sina kunskaper i kärnämnen och synliggöra sambandet. Jag har upplevt att eleverna flera gånger uttryckt glädje över att de äntligen förstått sambanden och vikten av att kunna matematik för att räkna ut förbrukning av färg när, man exempelvis ska måla ett hus. Utifrån detta har jag funderat över om skolor som bedriver integrerad undervisning har elever som är mer studiemotiverade. Denna fråga är av stort intresse för mig i min nya roll som yrkeslärare på gymnasieskolans byggprogram.

En forskare som har intresserat sig för denna problematik är Margareta Hill (2001). Hon har undersökt elevers motivation i relation till olika ämnen som de läser på några yrkesprogram. Det mönster som växte fram i hennes studie är att elever på yrkesförberedande program har en bristande förståelse och motivation för de mer teoretiska ämnena. Hill skriver att en majoritet av de elever som hon intervjuade har en negativ inställning till de mer teoretiska ämnena. Av de intervjusvar som eleverna gav så motiverar eleverna att de inte ser någon anknytning till deras kommande yrke. Hon tolkar den negativa attityden som eleverna verkar besitta med att deras motivation hänger samman med deras uppfattningar om vad som är nyttig kunskap. En av konsekvenserna därav verkar vara att deras intresse riktas emot deras yrkesämnen, och att det helhetsperspektiv som bör råda i en utbildning inte är tillräckligt tydligt.

Läroplaner ger vid olika tider olika direktiv till lärare om undervisningens mål och normer (Arfwedson & Arfwedson, 1995). Forskning visar att lärare knappast följer alla dessa direktiv. Ändå kan det vara av intresse att få en inblick i hur nuvarande läroplan ser på ämnesintegration. I läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) står att läsa att huvuduppgiften för skolan är att vara kunskapsförmedlare och skapa möjligheter för eleven att tillgodogöra sig och utveckla dessa kunskaper. Vilken kunskap är väsentlig nu och i framtiden? Hur kan skolan tillgodogöra kunskapsutvecklingen för varje individ? Kunskap kommer till uttryck i olika former i skolans värld så som ”förtrogenhet, fakta, förståelse och färdighet vilka skall samverka med varandra för att utveckla förståelsen för olika delar i skola och i samhället. I undervisningen får det inte betonas att den ena eller andra kunskapsformen är bättre än en annan” (s, 6). I sin

kunskapsutveckling är det viktigt att eleverna får möjlighet att se samband och får förmåga att överblicka sin kunskap i olika sammanhang, samt att ha möjlighet att använda sin kunskap på nya områden. (s, 5,6). Skolan skall inte; ”ensidigt betona den ena eller andra kunskapsformen”(s 6). Detta innebär att skolan enligt gällande läroplan bör stimulera samverkan mellan olika ämnen runt eleven.

I Lpf 94 förtydligas även att läraren skall; ”samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen” (s 12). Ytligare ansvar har rektorn när det gäller att stimulera samarbetet mellan ämnen. Rektorn skall ansvara för att; ”det kommer till stånd samverkan mellan lärare i olika kurser så att elever får ett sammanhang i sina studier” (s17). Skolan har alltså enligt läroplanen som uppdrag att förmedla de kunskaper som krävs i samhället. Helhetsbegreppet utgör en viktig aspekt av styrdokumentet. Denna helhetssyn ska enligt läroplanen förmedlas till eleverna, de ska kunna se att helheten är en av förutsättningarna för fortsatt kunskapsutveckling. Sammanfattningsvis förefaller det vara så att skolans syn på kunskap speglar hur kunskapsutvecklingen i samhället är beskaffad, och i konsekvens av det förefaller ämnesintegrerad undervisning vara ett logiskt arbetssätt i skolan.

1:2 Syfte

Syftet med studien är att få fördjupad förståelse för om och i så fall hur ämnesintegrerad undervisning kan skapa ökad förståelse hos elever. Specifikt söker detta arbete få kunskap om hur en grupp elever som har ämnesintegrerad undervisning upplever sin undervisning.

1:3 Frågeställning

Vilken inverkan kan ämnesintegrerad undervisning ha på elevers motivation?

1:4 Avgränsning

I föreliggande studie har sex elever intervjuats. Dessa går i en skola som bedriver ämnesintegrerad undervisning och där har frågor ställts om motivation i kärnämnen. Jag är medveten om att det kan finnas flera andra faktorer som påverkar elevernas resultat och motivation, men dessa kommer jag inte närmare att fokusera. Andra faktorer som kan inverka på elevers motivation kan vara psykosocial status, skolmiljö, lärares behörighet, lärartäthet, organisation och struktur. Jag kommer inom ramen för detta arbete inte heller att närmare studera skolans ledning, om skolan bedrivs i kommunal eller privat regi inte heller skolans geografiska placering kommer innefattas i denna studie.

2. Litteraturgenomgång

2:1 Historiskt perspektiv på integration

En av föregångarna till att se betydelsen av integration var, didaktikern Johan Amos Comenius som skrev boken *Didakta Magna: stora undervisningsläran* (utgiven 1989), på 1600-talet. Han betraktas även som den moderna pedagogikens fader. Comenius skriver att skolan måste lägga en grund för eleverna så att de kan sätta in sina livserfarenheter i ett nytt sammanhang. Han gjorde en liknelse med ett träd; ”alla grenar står i förbindelse med stammen, med detta menar han i undervisningen måste man synliggöra hur allt hänger ihop, helheten måste komma före det specifika eller delen menar Comenius” (Classon 2009 s, 24-25).

Den amerikanska filosofen John Dewey (1859-1952) lade grunden till den så kallade progressiva pedagogiken vid 1900 talets början. Hans pedagogik syftar till att möta varje individ i dennes livsvärld (Dewey, 2004). Hans grundfilosofi var att individens kunskapsbygge sker genom eget handlande och reflektion över sin handling. Dewey var även förespråkare för problemlösning och konkret undervisning i samspel med den sociala kontext varje individ befinner sig i. Han förespråkar en aktiv pedagogik där teori, praktik, reflektion, och elevens handlig bildar en helhet. ”Barnets insikter och begåvning tillhandahåller materiel och anger utgångspunkten för all utbildning” (s.46). Att bygga kunskap är enligt Dewey att synliggöra de erfarenheter eleven besitter, vilka måste samverka med den kunskap som skolan skall förmedla skriver han. ”Eleven ges full tillgång till hela sin begåvning” (s.47). Dewey förespråkar att skolan ska skapa förståelse och att synliggöra samband som finns. Detta innebär att varje individ genom utbildning tjänar på att utveckla sin förmåga till reflektion och förmåga till problemlösning i stället för memorering av kunskap. Skolan bör ur detta perspektiv vara en påminnelse om det verkliga livet. Dewey förknippas med uttrycket ”learning by doing”. Detta beskriver något av hans sätt att se på hur kunskap utstår. Kunskap är med andra ord förmågan att förstå de sammanhang som bestämmer ett föremåls användbarhet i en given situation (Dewey 1997 s, 394).

Dewey ser alltså att utbildning bör ses som en social praktik och att lärandet bör struktureras på ett sådant sätt att det skapas möjligheter för eleverna att ta itu med de problem och utmaningar de ställs inför. Han förespråkar att kunskap måste kunna sättas in i rätt kontext annars är den verkningslös. Utbildning enligt Dewey innebär att eleven får ta del av de mänskliga sociala spelreglerna som finns i samhället, ur detta perspektiv blir skolan den arena ur vilket det sociala livet är den främsta källan för kunskap. Dewey menar att kunskap skall var en process som pågår hela livet, så man måste skapa förutsättningar för att å ena sidan ha förmåga att ta till sig faktakunskaper och å andra sidan kunna sätta dem i samband med den verklighet eleven befinner sig i. I verklig kunskap finns det en särskiljande och en generaliserande funktion som samverkar. Vidare menar Dewey att den miljö som individen lever i påverkar honom till att se och uppleva saker. Hur vi förväntas bete oss utifrån gruppens normer lägger grunden till de individer som vi blir. ”Miljön är mer än helheten av de ting som omger en individ”(s.

46). Skolans roll blir härmed en av de viktigaste instrument vi har i samhället att integrera de olika delarna, som är av betydelse i varje individs liv, till ett gemensamt sammanhang. Ur detta arbetsperspektiv kan därför sägas att genom att skapa integration mellan kärnämne och karaktärsämne samt mellan skola och arbetsliv, så synliggörs sambandet mellan de olika delarna till en helhet för eleverna.

2:2 Nutida syn på Integration

När jag började söka efter en definition av ordet *integration* i tidigare forskning upptäckte jag en definition av professor Björn Andersson, Göteborgs universitet (1994), vilken jag ser stämmer överens med den syn på integrering som denna studie har. Ordet integration betyder samordna eller sammanföra något till en helhet. Tolkningen av ämnesintegrering i skolans värld är när två eller flera ämnen går in i varandra för att skapa ett gemensamt sammanhang. Detta innebär att det måste finnas något gemensamt som håller de olika delarna samman. Andersson (s15) beskriver ämnesintegration i två delar: ”Med integration menas, när det gäller undervisning och lärande om världen, att sammanfoga delar till ett helt”. Det innebär att läraren måste ta hänsyn till de olika delarna som skapar ett sammanhang. Den andra utgångspunkten i Anderssons beskrivning av integration är: ”att det är individen som integrerar”. Det finns med andra ord ingen integration i sig. I undervisning är det fråga om att stimulera eleven att integrera, det vill säga, själv konstruera helheter av delar”. Detta möjliggörs enligt Andersson genom att läraren synliggöra faktakunskaper och processer i ett sammanhang varav läraren skapar en integration mellan olika delar. I den utbildning som eleven har valt skapas även en viss integration mellan skolans olika ämnen och det yrke som eleven kommer att verka inom. Även elevens tidigare förförståelse är av betydelse för att lägga ihop de olika delarna till en helhet.

I skolverkets rapport *Vägar till lärande* (2002) beskrivs hur gymnasieskolan skall skapa en utbildning med stor valfrihet för individen, och att skapa en helhet av den enskilde elevens utbildning. Detta innebär samverkan mellan olika ämnen runt eleven. Det kan dels röra sig om olika projekt eller temaarbeten som integreras med varandra, vars syfte är att eleven skall känna meningsfullhet och förståelse för skolans olika delar. Även om Andersson i sin rapport försöker definiera integration i förhållande mellan de naturvetenskapliga ämnena (fysik, kemi och naturkunskap), så anser jag att hans resonemang också går att applicera mellan andra kunskapsområden. Synen på integrering i denna studie är när eleven har en förmåga att se samband mellan olika ämnesområden och integrering av ny kunskap i en sedan tidigare existerande förförståelse. Integrering uppstår först när eleven förstår sambandet mellan de integrerande delarna genom att delta i och förstå sammanhangen i de verksamheter där de olika kunskapsfälten ingår som en del, för att därmed kunna skapa en helhet. Syftet med integration är därmed att skapa en växelverkan mellan del och helhet, skapa meningsfulla sammanhang (Andersson s. 15) samt att skapa en tankeprocess hos varje enskild individ. Det gäller att var lyhörd för varje individs förförståelse till ett nytt fenomen som skall bilda en helhet.

”Vi kan aldrig förstå ett föremål i sig själv föremålet hänvisar alltid till sitt sammanhang” (Claesson 2009 s, 27). Ovanstående citat belyser vikten av att skolans olika ämnen bör samverka för att öka elevernas möjligheter till samband mellan dels det

de lär sig i skolan och den kontext eleven befinner sig i. Även inom de samhällsorienterade ämnena finns det en integration. Om detta skriver Gunilla Svingby i boken *SO i fokus* (1989). Svingby synliggör de sammanhang elever lever i. Inom de samhällsorienterade ämnena historia, religion, geografi och samhällskunskap finns det en samverkan och integration mellan de olika ämnena. En av anledningarna till att integrera dessa ämnen är att förmedla och skapa förståelse för det som är oföränderligt som exempelvis vårt kulturarv. Dessutom är det av vikt, anser Svingby, att förmedla de vetenskapliga disciplinerna till eleverna, vars syfte är att förhålla sig så objektivt och kritiskt granska det som kommer till dem. Undervisningen skall ha eleven i centrum och bygga på de erfarenheter och förkunskaper som eleven redan har. ”Det viktigaste är inte vilket stoff man behandlar utan sättet man arbetar på” (Svingby 1989 s, 11). Att skapa situationer där eleven själv är aktiv med ett vetenskapligt förhållningssätt bör alltså var en förebild för elevers sätt att arbeta, enligt Svingby. Undervisningen bör handla om att hjälpa elever att förstå sambanden mellan olika discipliner såväl i skolan som i samhället. Svingby hävdar vidare att valet av frågor och upplägget av lektioner är viktigt, undervisningen måste handla om elevens egna erfarenheter lika väl som beprövade erfarenheter. Med andra ord deltar eleverna själva i sitt eget kunskapsbygge. I ett föränderligt samhälle ställs mer krav på att ha förmåga att systemera sin tankar, vilket innebär att sätta ny kunskap i relation till de erfarenheter eleven har. Läraren måste hjälpa eleverna med medvetna planer, att organisera sina kunskaper, så att de utvecklar en användbar förståelse, istället för lösryckta kunskaper, kunskaper som kastats ur sitt sammanhang (Svingby 1989 s, 18 -19).

2:3 Undervisningsmetoder och integration

Vissa specifika metoder har utarbetats för att möjliggöra ett integrativt arbetssätt i skolan och här ges ett exempel på en sådan undervisningsmetod för att illustrera hur idéer om integrerat arbetssätt kan få ett konkret uttryck. Storyline är en metod utarbetades av Dr. Steve Bell på University of Strathclyde i Glasgow som ett sätt att möta 1965 års skotska läroplan. Metoden kom till Sverige 1995, och omarbetades för att stämma överens med vår svenska läroplan. Erik Lindberg (2000) skriver att metoden uppmuntrar elever att utifrån sina förkunskaper fortsätta att utveckla sitt kunskapsbygge. I dagens skola kan det vara svårt att motivera alla elever att ta till sig kunskap och känna det meningsfullt. Dagens elever påverkas av informationsflödet i samhället. För att kunna möta eleverna i deras vardag måste man ibland ändra strukturer i undervisningen skriver Lindberg (2000). Vidare skriver han att individen lär sig lättare om de upplever sin undervisning som rolig, meningsfull samt att lärandet bygger på något eleven redan vet, och att undervisningen upplevs betydelsefull för den enskilde eleven. Och allt detta sker i ett socialt och emotionellt sammanhang. Det är dessa grundförutsättningar storyline bygger på menar Lindberg, vilket också stämmer väl överens med professor Andersons definition på begreppet integrerad undervisning. Lindberg skriver vidare att storyline är en elevvänlig och en elevaktiv metod som motiverar elever i sitt kunskapsbygge. Metoden stämmer väl in på ämnesintegrerad undervisning och möjliggör även för läraren att individualisera och skapa bra struktur åt både lärare och elever. Lindberg hävdar dessutom att hjärnan utvecklar nya strategier för sitt lärande i miljöer som är utmanande men samtidigt trygga. Storylinemetoden består av tematiska ämnesintegrerade uppgifter som kännetecknas av att undervisningen inte består av uppdelade ämnen. Syftet med metoden är att skapa en helhetsbild av den

kontext varje elev befinner sig i, synliggöra de olika kunskaper varje elev besitter så att hon kan sätta ihop de olika delarna till en helhet (Lindberg, 2000).

2:4 Integration mellan skola och arbetsliv

En annan aspekt av integration är samverkan mellan yrkesförberedandeprogram och näringslivet om detta skriver Tomas Hansson m.fl. (2009). Under senare år har det argumenterats för en ökad integration av lärande i arbetslivet. Det blir allt viktigare att samverkan mellan skola och näringsliv är av god kvalitet menar Hansson samt att i utbildningen kunna möjliggöra ett helhetsperspektiv för eleverna som främjar såväl individens som verksamhetens utveckling. ”En ökad integration mellan arbete och lärande måste vi betrakta som betydelsefull” (Hansson 2009 s. 17). Detta innebär att kunna ta initiativ, ha en förmåga i det sociala samspelet mellan människor och att ha ett kritiskt och självständigt förhållningssätt. Hansson m.fl. belyser vikten av växelverkan mellan det mer formella lärandet, vilket är mer planerat målinriktat lärande, och det mer informella lärandet. Det informella lärandet sker i vardagslivet genom de erfarenheter eleven redan har, vilket sker spontant och för eleven omedvetet vilket innefattar av alla våra handlingar.” Sammanfattningsvis kan vi ur detta integrationsperspektiv definiera lärande som en process som pågår fortlöpande”(s, 20).

Hansson med flera, beskriver vidare något som de benämner ett utvecklingsinriktat lärande. Det ger möjlighet att skapa sig djupare kunskaper inom ett område som individen redan har en förståelse om. Kravet på utvecklingsinriktat lärande inom näringslivet växer sig starkare för att kunna upprätthålla en hög kompetens av medarbetarna på företagen. Hansson m.fl. belyser motsättningar för vidareutbildning och medverkan i utvecklingsinsatser inom företagen. En av anledningarna kan enligt författarna vara att ”Utvecklingen hämmas av operatörernas bristande motivation för att engagera sig i lärande och utvecklingsaktiviteter” (s. 25). En möjlig orsak enligt Hansson m.fl. kan vara individens motivation och tro på sin egen förmåga att lyckas, vilket kan vara en orsak att inte lärandet tas tillvara. Denna tro på sig själv är ofta relaterad till individens utbildningsnivå och baskunskaper menar författarna.

Den osäkerhet som individen kan känna att ställas inför nya uppgifter vilket också kan ställa krav av mer teoretisk karaktär kan vara skrämmande för de individer som inte har varit i kontakt med utvecklingsinriktat lärande. Hansson m.fl. beskriver vikten av integration mellan teori och praktik. Med det avser de integration mellan arbetsliv och skola. De elever som genomgår en yrkesutbildning måste ges möjlighet att se betydelsen av dels praktiska som teoretiska yrkeskunskaper. Eleverna måste kunna integrera sitt yrkeskunnande med de mer ”Allmänna teoretiska kunskaper som exempelvis matematik och språk blir i detta perspektiv viktiga yrkeskunskaper. Det är med andra ord svårt att dra en skarp gräns mellan teoretiska kunskaper och yrkeskunskaper” (s.27). En av de yrkesförberedande programmets målsättningar är att utbilda eleverna inför en kommande yrkesverksamhet och att vad de innebär för att främja en beredskap att ifrågasätta, kritiskt analysera och påverka sina arbetsvillkor skriver Hansson m.fl. Det är detta Hansson m.fl. kallar detta för utvecklingsinriktat

lärande. Genom att integrera de olika ämnena med varandra under elevens utbildning skapas möjligheter för individen att kunna anpassa sig efter de krav som ställs i arbetslivet, som Hansson m.fl. har belyst.

Vardagsförståelse i relation till vetenskaplig förståelse skriver Svingby (1985) om. Hon refererar till stora delar (s.98-103) till den ryske inlärningsforskaren Vygotsky. Han menar att skolan måste synliggöra två olika perspektiv på kunskapsbygge. Den ena är vardagsförståelsen vilket innebär att man i undervisningen bör synliggöra de samband som finns i en individs liv. Den andra är den vetenskapliga förståelsen vilket är en förutsättning till att skapa vägar och kunna analysera och kritiskt granska den exponering av information som elever får till sig ”detta innebär möjligheter att bilda kategorier och se mönster” (s.98). Den information som finns i samhället behöver elever ges möjligheter att kunna se på med kritiska ögon menar Svingby. Hon skriver vidare att en av Vygotskys slutsatser är att den förförståelse en elev har måste fångas upp och utvecklas i samförstånd med ett vetenskapligt förhållningssätt.

Svingby menar att den strukturella kunskapen vars syfte är att förse elever med faktakunskaper riskerar att bli en ”död kunskap som inte är giltig utanför sitt sammanhang. Risken finns att en sådan kunskap inte utvecklas och snabbt försvinner” för att kunskap skall vara utvecklande och intressant bör det finnas ett samspel mellan det som eleven är intresserad av och det kunskapsstoff som anses nödvändigt för ett livslångt kunskapsbygge. Svingby (1985) gör en definition på kunskap som styrker ett integrerat arbetssätt. Hon menar att kunskap är att besitta en förmåga att sätta in ”fakta och erfarenheter dels i sitt sammanhang eller i nya sammanhang, samt att kombinera och minnas de bärande idéerna i det som *boken säger*” (s.101)

Sammanfattningsvis för att bedriva en kvalitativ utbildning nu och i framtiden bör det råda en växelverkan mellan olika delar i en elevs utbildning. Detta kan lägga grunden för ett livslångt lärande i den kontext varje individ befinner sig i. Den litteratur som jag har valt att utgå ifrån i min studie vilar till stor del på tankar från John Deweys pedagogik. Syftet med denna pedagogiska inriktning har jag tolkat som att läraren bör möta vare individ i dennes livsvärld. Han brukar förknippas med begreppet ”*learning by doing*” och detta ligger nära denna studies syfte, nämligen att fånga elevers upplevelse av integrerad undervisning

Björn Anderssons (1994) definition av integration, där han menar att det inte finns integration utan det är något man skapar i olika miljöer, stämmer också det väl överens med studien. Andersson menar att skolan är en miljö som kan skapa förutsättningar för elever att synliggöra samband mellan olika delar i en individs värld. Med andra ord, integration är inte något naturligt i skolan utan man måste skapa integration. Även Gunilla Svingby (1989) menar att integration mellan olika ämnen bildar en helhetsförståelse för elever. Utan förståelse för olika delar i ett sammanhang blir det svårt att se samband mellan de olika delarnas relation till varandra. De olika delarna förstås också på olika sätt av olika elever påpekar Svingby. Hon menar därför att man i skolan måste synliggöra och ta till vara på den förförståelse varje individ besitter. Dessa hör samman med beprövade erfarenheter. Svingby hävdar att man måste skapa förståelse mellan olika situationer, dels i skolan och även utanför skolan. Det bör inte finnas några vattentäta skott i en individs olika situationer som hon är i. Den kunskap

eleven tillägnar sig i skolan bör kunnas användas i olika situationer, inte bara i skolan utan också i livet. Annars riskerar den att bli en död kunskap som inte är giltig utanför sitt sammanhang. Hansson m.fl. (2009) skriver om integration mellan yrkesförberedande programmen och näringslivet. Dessa författare menar, i linje med de ovan beskrivna, att utbildningen bör synliggöra de teoretiska delarna i samverkan med de praktiska. Hansson m.fl. skriver att arbetsmarknaden och de krav på de som ställs är under ständig förändring. Detta innebär att individer som kommer att verka på arbetsmarknaden behöver ständigt lära sig ny saker som de ställs inför. De skriver att man redan under utbildningen bör synliggöra de samband som finns mellan teori och praktisk kunskap. Eleverna bör förberedas för den förändringsprocess som ständigt pågår i verksamheterna. De beskriver denna integration mellan skola och näringsliv som utvecklingsinriktat lärande. Författarna hävdar att det är en nödvändighet för att kunna upprätthålla en hög kompetens av medarbetarna på ett företag.

Den litteratur som jag har använt tycks alltså i stora drag vara samstämmig. Emellertid uttrycker de sig på lite olika sätt och beskriver olika aspekter av skolverksamheten. Svingby menar att integration utgår ifrån varje individs förförståelse som integreras med den nya kunskap som hon får till sig. När de olika kunskapsfälten vägs ihop så bildas en helhet som kan sättas i ett sammanhang. Hansson m.fl. beskriver integration mellan teori och praktik vilket bör synliggöras så att de olika delarna kan bilda en helhet för fortsatt kunskapsutveckling. Ett liknande resonemang finns i Claesson (2009) där hon beskriver några didaktiska principer och en är relationen mellan helhet och del. Samtliga författare poängterar därmed vikten av att synliggöra olika delar till en helhet ur olika perspektiv.

3. Metod

3:1 Hermeneutik

Idén om att arbeta integrerat i skolans värld, där helhet och del är synliggjorda, går väl ihop med en hermeneutisk syn på kunskap. Med hermeneutik menas dels att använda sig av en metod för att bilda förståelse och kunna tolka en händelse, samt beskrivningar av förståelsen, och dess villkor. Med ett hermeneutiskt angreppssätt söker man inte efter någon absolut sanning, utan i stället efter en tolkning av fenomen. (Gilje & Grimen, 2007).

Den hermeneutiska metoden innebär att relatera delar till en helhet. Förståelse för en händelse eller ett fenomen uppstår när mottagaren (i detta fall eleven) har förmåga att lägga ihop sina kunskapsfarenheter till att förstå varje dels innebörd. Utgångspunkten i den hermeneutiska metoden utgörs av kopplingen mellan de erfarenheter individen har med sig, med den nya kunskap individen möter till att skapa förståelse och se samband mellan olika delar. Delen får därmed sin betydelse i skeendet av helheten och helheten sin betydelse av delen. Denna rörelse från delen till helheten och tillbaka igen utgör den hermeneutiska cirkeln (Ödman, 2007).

Förförståelsen för exempelvis matematik utgör ur detta perspektiv en möjlighet att öka hos elever som har integrerat matematik i sitt karaktärsämne. "tolkning av meningsfulla fenomen är något vi gör hela tiden som sociala aktörer. Det är något som vi måste göra för att kunna interageras med andra" (Gilje & Grimen 2007 s, 175). Tolkning är en förutsättning för att kunna integrera olika delar med varandra till en helhet, och kunskapsbygge är tolkning av olika delar till en helhet. Kunskap är enligt ett hermeneutiskt synsätt att synliggöra olika delar till en gemensam helhet. Integrerad undervisning kan vara en väg att gå för att uppnå det sättet att förstå kunskap. Per-Johan Ödman (2007) jämför den hermeneutiska spiralen med att lägga ett pussel. Saknas en pusselbit blir det svårt att komma framåt, och kan man inte komma framåt så kan det uppstå problem med att skapa ett helhetsperspektiv. Han skriver: "Vi går alltså från del till helhet och från helhet till del. Sammanhangen är oftast helt avgörande för vår tolkning och förståelse" (s.101). För att skapa förståelse ett fenomen krävs, enligt hermeneutiken, att man inte bara försöker att skapa förståelse om de enskilda delarna, utan man måste förstå den kontext varje del befinner sig i. Med hermeneutisk vetenskap är sakfrågan vägledande till en tänkbar förståelse att "klarlägga de sammanhang mellan helheten, och dennes olika delar och de innebörder dessa ger varandra" (Ödman 2007 s, 126). Han myntar begreppet förförståelse och detta innebär att man inte kan förstå något i sig själv utan bara i ett givet sammanhang människor har på grund av sina tidigare erfarenheter en förgivet tagen ide om hur världen är beskaffad. "Förförståelsen grundas på den historiska givna förförståelsen. Eller som det ofta uttrycks: vi kan inte förstå utan att redan ha förstått" (Claesson 2009 s, 27).

3:2 Fenomenologi

Denna uppsats inspireras inte bara av hermeneutik utan också av en fenomenologisk livsvärldsansats (Claesson, 2009). Denna studies syfte är att undersöka elevers upplevelser av att arbeta med ämnesintegrerad undervisning. Med en livsvärldsfenomenologisk ansats skapas en rad möjligheter att få en djupare förståelse av den verklighet som personer befinner sig i, ett perspektiv om hur världen är beskaffad och detta perspektiv är inte ute efter att finna det "rätta" (Claesson, 2009 s, 55). I detta sammanhang riktar studien in sig mot något i undervisningen och undersöker hur det påverkar eleverna. Detta skapar en "beskrivning som inte bara är mångtydig och komplex, utan också förbinder sammanhang och enskildheter"(Claesson 2009 s, 56). Syftet med denna studie är inte att generalisera, utan att skapa en vetenskaplig kunskap om högre studerande elevers upplevelse av att arbeta ämnesintegrerat. Studien utgår ifrån en fråga som berör hur verkligheten är beskaffad för de respondenter som ingår i undersökningen. "Ju mer förförståelse, jag som forskare bildar mig, om det fenomen som jag avser att tala om, desto större betydelse har det i min fenomenologiska studie "(Claesson 2009 s, 54). Den förförståelse som jag har utgått från har varit av betydelse i denna studie. Jag har valt att fokusera på elevers förhållande till integrerad undervisning utifrån den skolsituation som intervjupersoner befinner sig i just nu.

3:3 Metoddiskussion

Jag har i min studie valt att inspireras av en hermeneutisk och delvis fenomenologisk ansats. Min avsikt har varit att få förståelse av en grupp elevers upplevelser av ämnesintegrerad undervisning. För att få en inblick i elevernas upplevelser av ämnesintegration har jag valt att göra en kvalitativ respondentintervjuer. Detta ansåg jag var en bra metod för att kunna fånga respondenternas upplevelser och tankar om det jag avsåg att studera. Som kanske kan nämnas hade jag kunnat göra en enkätstudie (Esaiasson, 2007), men då knappast fått den djupare inblick som intervjuer ger. Den möjliga negativa sidan av intervjuer är att jag omedvetet har påverkat respondenternas svar, vilket innebär att respondenterna möjligen har svarat utifrån vad de tror är fördelaktigt, och inte deras verkliga upplevelser av ämnesintegration. Hade jag använt en deltagande observation under en begränsad tid, hade jag kunnat fånga olika situationer som respondenterna var i. Detta hade jag kunnat analysera och väga ihop med de intervjusvar som jag har fått. Den tid som står tillförfogande att skriva uppsats inom ramen för lärarprogrammet är inte så väl tilltagen att det var möjligt. Som jag har nämnt så är det elevernas upplevelser av ämnesintegration som jag har som avsikt att studera. Detta anser att jag har fått genom de intervjuer och den litteratur som ligger till grund i denna studie.

3:4 Urval.

Studien har hämtat sina informanter från en gymnasieskola som bedriver ämnesintegrerad undervisning, här kallas X-skolan. Vid urval av skola var det av vikt att den just bedriver integrerad undervisning och ska ha gjort detta i minst tre år. Jag anser det är viktigt att skolan har en betydande erfarenhet av att arbeta ämnesintegrerat. I studiens resultat kommer det inte att vägs in aspekter som lärartäthet, kommunal eller friskola eller skolans geografiska placering. Jag är fullt medveten om att dessa aspekter och många fler kan vara bakomliggande orsaker till människors känsla för ett visst fenomen. I undersökningen vill jag i stället skapa en kunskap om elevers inställning i förhållande till ämnesintegration. Avgränsningen berört enbart elever som går sitt första år på sin utbildning. Jag har gjort samtalsintervju med sex elever, som jag kallar elev 1, 2, 3, 4, 5 och elev 6. Samtliga respondenter är killar som är strategiskt valda. Med strategiskt valda avser jag elever som läser sitt första år på gymnasiet, och har en relativt ny erfarenhet av ämnesintegrerad undervisning. Syftet är även med strategiskt urval att skapa så stor variation i gruppen av respondenter som möjligt Esaiasson m.fl.(2010) Jag är medveten om att det kan finnas hinder med att generalisera resultat baserade på strategiska urval och det är inte avsikten i denna studie. Istället är olika uppfattningar som är av betydelse. Emellertid är människor inte bara olika varandra, likheter mellan elever gör också att det finns vissa generella drag, men det kommer inte att beröras. Jag har kontaktat läraren på skola X byggprogram och presenterat syftet med min undersökning. Den berörda läraren har gett mig stöd och vägledning att välja ut olikheter i elevgruppen, elever som uppskattar diskussion och även elever som är mindre positiva till diskussion, allt för att fånga så olika svar i intervjuerna som möjligt (Johansson & Svedner, 2010) Det intressanta och värdefulla som respondenterna uttrycker är det jag vill komma åt på ett systematiskt sätt i mina intervjuer.

3:5 Beskrivning av skola X

Skola x är en gymnasieskola som ligger i Västsverige. Skola X bedriver en gymnasial lärlingsutbildning, detta innebär att praktik (arbetsplatsförlagd utbildning) varvas med kärnämnen och karaktärsämnen i skolan. Skola X har även en utarbetad profil att fokusera på elevernas individuella färdigheter, och strukturera undervisning därefter. Eleverna studerar mot individuella studieplaner som syftar till att integrera olika delar i varje elevs utbildning. Skolan har även en uttalad profil av att samverka med de branscher som skolan bedriver utbildning emot. De respondenter som jag har intervjuat går sitt första år på sin utbildning.

3:5 Datainsamlingsmetod

För att få förståelse för elevernas studiemotivation bygger denna studie på en kvalitativ respondentundersökning. Detta för att skapa en så klar bild av de respondenters förhållande till motivation och ämnesintegration som möjligt. Studien avser, i linje med Esaiasson m.fl.(2007) låta intervjuer skapa förståelse om elevers motivation, i relation till olika undervisningsformer. De fördelar som finns med respondentundersökning är att det skapas möjlighet att synliggöra de idéer som intervjupersoner ger uttryck för. Esaiasson m.fl. (kap 13) beskriver vidare att med samtalsintervjuundersökningar skapas möjligheter till dialog mellan forskare och respondent, vilket i sin tur skapar utrymme för djupare uppföljningsfrågor, ur vilka det kan utkristallisera sig mera utförligare svar. Uppsatsens utgångspunkt är elevernas motivation för sitt lärande under deras skoltid och av de ämnen de läser. Ambitionen är att få så utförliga svar och att de kan ligga till grund för denna studie. Genom att göra kvalitativa intervjuer menar Esaiasson m.fl. (kap 14) att man fångar fler delar i svaret än vad man gör med kvantitativa enkäter "möjlighet att registrera svar som är oväntade" öppnar möjligheter till uppföljningsfrågor för att söka djupare svar på frågan. Syftet är alltså att synliggöra hur elevernas motivation gestaltar sig, vilket kan möjliggöras ju närmare man kan komma den intervjuades livsvärld. Vid en samtalsintervjuundersökning handlar det om att kartlägga människors uppfattningar inom ett område (Esaiasson m.fl. s, 259) vilket innebär att skapa en förståelse för människors tankar eller känslor. Det är inte personen som står i centrum utan dennes upplevelse av ett fenomen, vilket i detta fall är det som denna studie avser att skapa sig en förståelse om. Esaiasson m.fl. (2010) hävdar vidare att innan man skall göra intervjuer skall man skapa sig så god kunskap om den situation som de tilltänkta intervjupersonerna befinner sig i som möjligt för att därefter skapa så goda förutsättningar som möjliggör för en väl genomförd intervju. Jag är medveten att jag som intervjuare kan påverka mina respondenter omedvetet, vilket kan innebära att de svarar utifrån vad de tror är fördelaktigt och inte vad de anser vara rätt.

3:6 Procedur

De respondenter som har blivit strategiskt valda har kontaktas via telefon för att undersöka möjligheten om de ville medverka i studien. Själva intervjutillfällena har ägt rum i en miljö som kändes naturlig och bekväm för eleven. Esaiasson m.fl.(2010 s 302) skriver att det är viktigt att miljön skulle vara så neutral som möjligt för att respondenterna skall känna sig bekväma vid intervjutillfället, för att kunna ge utförliga och bra svar.

Jag var på skolan i åtta timmar uppdelat på två dagar för att göra mina intervjuer. Under intervjuerna upplevde jag respondenterna som avslappnade och positiva till sin utbildning. Det resultat som har vuxit fram under studiens gång är till stora delar samstämmig mellan respondenterna. Längden på intervjuerna varade mellan 15 och 25 minuter, och det är av stor vikt att hålla sig till de tidsramar som är uppsatta i början av kontakten, för att signalera trovärdighet gentemot respondenterna. Jag har använt mig

av bandspelare, tillsammans med anteckningar. Utav de bandade samtalen har det som har varit relevant skrivits ut. I analysstadiet har värdet av mina intervjuer satts i relation till den litteraturgenomgång jag har gjort och ur vilket jag har kunnat skriva min resultatdel. Detta gav en del intressanta svar ifrån respondenterna dels om deras motivation till sin skolgång, och förståelse för de olika delarnas betydelse. I intervjuerna har jag ställt öppna frågor om elevernas syn på sitt skolarbete, om de var medvetna om skolans arbetssätt innan de sökte, elevernas uppfattning angående ämnesintegrerad undervisning, samt om de upplever att något ämne har haft betydelse av något annat ämne. Eleverna har fått tala relativt fritt kring de frågor som jag har ställt. Som en inledning på mina intervjuer har eleverna fått reflektera över sin egen skolsituation och vad den innebär för dem själva.

3:8 Metodvalets begränsningar

Jag har i denna studie valt att enbart utgå ifrån en kvalitativ respondentundersökning. Risken som jag ser är att mina respondenter har svarat utifrån vad de tror är fördelaktigt och inte vad de själva anser är rätt. Skulle jag även ha bedrivit en deltagande observationsstudie av de elever som jag har intervjuat finns möjlighet att resultatet hade blivit annorlunda.

3:8 Begrepp:

Integration

Denna uppsats har två begrepp som är centrala och därför sammanfattas de här. Ordet integration betyder samordna eller sammanföra något till en helhet. Tolkningen av ämnesintegrering i skolans värld är när två eller flera ämnen går in i varandra för att skapa ett gemensamt sammanhang. Med ämnesintegrerad undervisning menas att skapa förståelse för skolans samtliga ämnen vilka bör gå in i varandra. Det bör inte finnas en tydlig gräns mellan vilket ämne eleven arbetar med. Eleven bör uppleva helheten och kunna se samband mellan olika ämnen i undervisningen.

Motivation

Med motivation avser jag inre motivation som är förknippat med ett intresse eller glädje att förstå och klara uppgifter. Med Studiemotivation avser jag att eleverna ska känna lust meningsfullhet med sin undervisning. Samt att vilja fortsätta sitt lärande, samt att se det meningsfullt i sin fortsatta utveckling i sitt kommande yrkesliv.

3:9 Etik

Denna studie har utgått ifrån de etiska principerna som Stukat (2005) nämner. Den självklara utgångspunkt har varit att göra dels skola X samt de elever som jag har intervjuat så anonyma som möjligt. Detta är av stor vikt när man gör en liten och djupgående studie som detta är. Deras samtycke till att delta har självklart varit helt frivilligt, och de kunde när som helst avbrytas. Den information som jag gav till deltagarna om studiens syfte och att de åsikter och upplevelser som kan komma fram under intervjuerna bara skall användas i denna studie. Det konfidentialitetskrav som jag har garanterat respondenterna, vilket innebär att all information som har framkommit under studien som kan identifiera skola eller elever har tagits bort.

4. Resultat

4:1 Studiens kvalitativa respondentundersökning

Samtliga respondenter gav en positiv bild till sin skolsituation. Nämligen att kompisar och trivseln på skolan är viktiga. "Individuellt arbetssätt" var ett begrepp som var återkommande av de svar som respondenterna gav. Av elevernas svar framgår att de ser hur olika ämnen kan få betydelse för deras framtida yrkesliv. Några av respondenterna ser sig som arbetstagare vilket kan vara intressant för deras upplevelser av sin skolsituation. En annan faktor som några av respondenter uttryckte var att det kändes bra med en liten skola vilket kan vara ytterligare en möjlig orsak att de upplever sin utbildning som relevant och meningsfull. Den sammanställning av intervju svaren som gjorts utmynnade i tre kvalitativt skilda kategorier av uppfattningar eller upplevelser hos respondenterna. De benämns här som förståelse, kommande yrke och trivsel.

4:2 Förståelse

Eleverna jag intervjuade beskrev sin undervisning som "givande" och "inspirerande". En möjlig förklaring som framkom under intervjuerna var att de poängterade att det exempelvis blev mer "synligt" när mattelektionen har varit i byggsalen. Elev 1 uttrycker sig så:

- Jag tycker det är lättare när byggläraren ber mig att räkna ut exempelvis; hur många kvm en vägg är, när vi har haft matte i byggsalen, det blir synligt liksom"
- Kan du förklara vad du menar med synligt
- det känns lättare när man jobbar mer praktiskt, man ser liksom talen framför sig jag försöker att tänka på något som jag kan relatera till som jag tycker är roligare än och bara sitta och jobba i matte boken liksom.
- Vad tycker du om detta arbetssätt?
- Jag tycker det är bra för att man förstår mycket bättre då, man får liksom en bild i huvudet hur det är liksom, och det blir liksom lättare att räkna ut det liksom. Jag fattar mer nu än när jag bara såg talen i en matte bok i alla fall.

Även elev 5 beskriver sin upplevelse av att just matematiken blir mer tydlig.

- Det blir mer liksom synligt man ser det framför sig jag kommer lättare ihåg det när det är mer inriktat på bygg.

Eleverna berättar alltså att de har matematik i byggsalen, vilket de är positiva till. Förflyttelsen från klassrummet till den miljö som eleverna upplever som rolig och

intressant verkar bidra till att de upplever sin utbildning givande. Lindberg (2000) skriver att för att möta elever i deras livsvärld kan man som lärare behöva ändra strukturer för att skapa meningsfulla situationer för eleverna. Elev 1 uttrycker att han upplever det mer synligt vilket är en viktig lärdom att tänka på som lärare. Att planera sin undervisning så att den känns meningsfull för eleverna verkar vara en möjlig väg att gå, för att möta eleverna utifrån deras intresse och kunskaper. Elev 4 beskriver samverkan mellan teori och praktik enligt följande;

– Det känns bra eftersom att det blir mer synligt. Matte exempelvis... när vi jobbar i byggsalen och snickrar och får räkna ut saker hela tiden. Så är det bra att vi har fått träna på det med matteläraren, så man vet hur man skall göra när jag skall räkna ut vinklar och sånt.(tänker) det teoretiska blir väldigt viktigt för att kunna göra det praktiskt, tycker jag.

Eleverna ser här en samverkan dels mellan de ämnen som de läser i skolan samt även betydelsen av att kunna de teoretiska delarna i sitt kommande yrke. Eleverna får lära sig att kunna lösa olika uppgifter själva vilket blir tydligt i ovanstående citat; ”får räkna ut saker hela tiden”. Detta kan möjligen bidra till att synliggöra de olika ämnarnas betydelse av varandra. Den koppling mellan de olika ämnarna som verkar råda på skola X förklarar eleverna med att de tycker det blir synligt med de teoretiska ämnarna när det sker en samverkan med de praktiska ämnarna Ödman (2007). beskriver kunskap som att lägga ett pussel, du måste kunna sätta ihop rätt bitar, annars går det inte att bilda en helhet. Med ovanstående citat beskriver eleverna sitt kunskapsbygge med att de måste förstå de olika delarnas betydelse i relation till varandra. Eleverna tänker i ett vidare sammanhang där del harmonieras med helhet som i den hermeneutiska spiralen.

De säger även att det blir mer synligt vilket är en intressant upplevelse. Eleverna menar att det som de lär sig teoretiskt kopplar de till sin egen förförståelse av det de tycker är roligt att göra i detta fall byggkunskap. Detta innebär förhoppningsvis att de fortsätter med sitt kunskapsbygge. Om detta skriver Dewey (2004) ”eleven ges full tillgång till hela sin begåvning”, vilket man i skolan har en möjlighet att genomföra med vissa undervisningsmetoder. Elev 4 fortsätter att förklara;

– Det blir lättare på något vis när man ser det framför sig, när matteläraren är med i byggsalen och visar olika matte uppgifter, det blir på riktigt då (tänker)- jag har lättare då

Elevernas känsla är att de tycker det är lättare vilket kan vara en viktig faktor till att kunna ta till sig kunskap. Den tydlighet som finns kan möjligen skapa mer förståelse hos eleverna, vilket de även uttrycker i form av att det blir mer synligt. Den upplevelsen av att något känns lättare och mer meningsfullt bör skolan bygga vidare på anser Dewey (2004). Att bedriva meningsfulla lektioner är väl varje lärares målsättning. Lärarna kan med relativt enkla metoder skapa förutsättningar för att hjälpa eleverna att förstå värdet av de teoretiska delarna som eleverna måste ha med sig. Genom att fånga varje individs unika egenskaper ökar förutsättningarna för eleven att fortsätta sitt kunskapsbygge.

Elev 4 säger även att det är på ”riktigt” vilket också kan vara en orsak till att han upplever det lättare med matematiken. Genom att skapa verklighetsnära strukturer i skolan där uppgifter känns riktiga och meningsfulla förefaller sammanhangen i en individs liv blir mer synliga. Genom att förstå och ha kunskap om olika delars betydelse av varandra öppnas en möjlighet att ta till sig ny kunskap i dessa respondenters skolsammanhang. Eleverna i denna studie upplevs ha en god kunskap om olika kunskapsfält relation med varandra. Denna kategori har betonat elevernas förståelse av teoretisk kunskap. De hänvisar till ett praktiskt sammanhang för att deras förståelse ska tillgodogöras med varandra.

4:3 Kommande yrke

De elever som ingår i denna studie upplever att de håller på att förbereda sig för sitt kommande yrkesliv. Detta kan dels bero på att de har en integration dels mellan de ämnen som de har i skolan, å andra sidan att eleverna är ute på Apu (arbetsplatsförlagd utbildning) två dagar i veckan. Den samverkan som finns runt eleven verkar vara positiv genom att de olika delarna blir synliga under utbildningen. Elev 6 beskriver hur han försöker att tänka när han ställs inför ett mattetal

– Försöker att tänka att jag är på ett jobb och skall räkna ut något liksom.

Elev 6 ser sig som att han är ute på en arbetsplats och måste lösa en uppgift. Kan man som pedagog förklara och synliggöra de olika delarnas betydelse av varandra kan detta eventuellt äga rum. Skola X utgår ifrån elevernas egna val av utbildning i relation mellan skolans olika ämnen och integrationen skola och arbetsliv, kopplingen synliggörs för skolans olika ämnen. Elev 3 förklarar kopplingen till sitt val av kommande yrke;

– När jag har matte och läraren förklarar något utifrån mitt yrke fattar man liksom lättare än vad man gjorde innan, ett roligt sätta att jobba på helt enkelt. Funkar bra.

Flertalet av de intervjuade eleverna säger att de har just matematik undervisningen i en miljö som de själva upplever som inspirerande när de befinner sig i byggsalen. Den förflyttelse som matematik läraren gör, till den miljö där eleverna känner sig starkare och mer motiverade går i linje med det som Dewey (2004) förespråkar nämligen att möta varje elev i dennes livsvärld. De elever som jag har intervjuat blir mötta i sin egen livsvärld. De får uppgifter förklarade utifrån sina egna yrkesval detta upplever de som lättare att förstå, detta är en intressant analys anser jag. Att kunna integrera undervisningen i skolan i relation med det arbetsliv som möter eleverna efter deras utbildning kan skapa möjligheter att vilja fortsätta att utvecklas är det som detta beskriver Hansson m.fl. som utvecklingsinriktat lärande. Ödman (2007) förklarar kunskap med att lägga pussel. Detta innebär att synliggöra sambanden mellan skola och

yrkesliv detta kan möjligen öka individernas relation till att ta till sig ny kunskap. Elev 3 fortsätter att beskriva integrationen mellan skola och yrkesliv;

- Sedan när jag börjar jobba måste jag kunna räkna på jobb och så. Även kunna skriva bra och förklara för mina kunder det är en stor fördel. Jag tycker det känns kul man fattar liksom hur viktigt det är med att kunna allting som vi lär oss i skolan(tänker) det e bra... skolan förbereder liksom för mitt jobb.

Elev 3 lyfter att skolan förser eleverna med de verktyg som de behöver i samhället. Elev 3 beskriver också sin upplevelse av skolan som öppen och integrerad mellan olika delar i hans värld. Han ser möjligen skolan som en pusselbit för att komma vidare i sitt liv. Samtliga mina respondenter upplever det som skolan har att förmedla som givande och intressant, samt en förutsättning till att lyckas bli en duktig yrkesman. Elev 4 beskriver sig själv;

- Jag måste ju kunna förklara för en kund de olika sakerna som jag har skrivit på min offert (tänker)man måste ju kunna sälja sig som en proffsig hantverkare haha.

Han har sitt mål klart bli en ”proffsig hantverkare” är för han en förutsättning till att lyckas i livet. Denna kategori betonar betydelsen av att eleverna upplever att det kommandeyrket innebär att de teoretiska aspekterna innefattas i samverkan med den praktiska kunskap som eleverna utbildas emot.

4:4 Trivsel

Att vistas i en miljö som känns trygg och inspirerande är nog de flesta överens om detta är något positivt som påverkar den verksamhet eleverna befinner sig i. Samtliga respondenter som ingår i denna studie förklara att de trivs. Skola X är en förhållandevis liten skola vilket eleverna uttrycker som något positivt. Genom att vistas i en miljö som uppfattas positiv öppnar även det möjligheter att kunna ta åt sig ny kunskap, vilket eleverna har uttryckt. Dewey (1997) skriver att utbildning bör ses som en social praktik ur vilket kunskap föds. Två elever beskriver sina upplevelser i skolan;

- Jo det är bra jag trivs och så, bra kompisar och även liten bra skola alla känner alla liksom (elev 4)
- Jo allt är bra tycker jag, bra kompisar och bra lärare man får hjälp om det är något. Jag trivs det är roligt att vara här (elev 5)

Genom att skapa en miljö för eleverna som de känner sig bekväma med möjliggör man för det som Dewey menar att utbildningen bör ses som en social miljö. Människor formas utifrån den miljö där de befinner sig och detta styrks i mina intervjuer. Elev 5 beskriver sin situation i skolan som en social miljö, något han anser är positivt för sin trivsel i skolan. Det sociala samspelet som är emellan människor anser även Dewey vara av betydelse för att skapa ny kunskap. Samtliga mina sex respondenters upplevelse av sin situation i skolan är samstämmig. Nämligen att de upplever relationen mellan kompisar som positiv. Vid min genomgång av intervjuerna som jag har analyserat finns en gemensam nämnare som mina respondenter uttrycker, nämligen ”roligt” och ”individuella”. Det individuella förklarar elev 2;

– Man väljer rätt mycket själv vad man vill jobba med, å så det blir roligare med det individuella (tänker) roligare liksom.

När han säger att det känns roligt detta kan jämföras med vad Lindberg (2000) skriver om som att skapa situationer som bör upplevas som meningsfulla. Det individuella arbetssätt eleverna arbetar med kan vara en möjlighet att de upplever sin utbildning som ”rolig”. Den sociala miljö som eleven befinner sig i skolan verkar var av stor betydelse för eleverna. Elev 2 fortsätter beskriva;

– Man får jobba i sin egen takt, lärarna förklarar bra å så, kul med kompisar alla vill liksom lära sig.

Den känsla som elev 2 beskriver att lärarna ser honom och att han får den hjälp som han behöver kan åter kopplas tillbaka till Dewey. Den meningsfullhet som elev 2 beskriver är av intresse i denna studie. Respondenterna upplever det roligt dels genom att de trivs i skolan med kompisar och även med den pedagogik skola X arbetar med nämligen ämnesintegrerad undervisning. En annan viktig parameter är att eleverna upplever att man i skolan förbereder dem för deras kommande yrkesliv detta har flertalet av respondenterna uttryckt som positivt.

5. Diskussion

5:1 Slutdiskussion

Ett av resultaten som har vuxit fram under studiens gång är att respondenterna upplever det vara mer ”synligt” när de teoretiska ämnena samverkar med de praktiska. Den tydlighet eleverna beskriver är framför allt när de har just matte i byggsalen. Det är en intressant definition av ämnesintegrerad undervisning eftersom den egentligen har att göra med att eleverna flyttar sig från ett rum till ett annat. Den undervisningen som eleverna befinner sig i verkar skapa förståelse för de olika ämnenas betydelse av varandra. Detta förklarar eleverna framför allt med att de upplever de teoretiska delarna mer givande när de samverkar med deras kommande yrke. Flertalet av eleverna beskriver sin utbildning som rolig och givande att någonting upplevs som roligt kan förknippas med att de har förmåga att förstå de olika delarnas betydelse av varandra. Att skapa situationer i en individs liv där olika kunskapsfält blir synliga verkar vara en positiv väg att gå enligt denna studie.

En annan del av resultatet är respondenternas syn på sig själva som yrkesverksamma hantverkare. Den samverkan som finns på skola X mellan det arbetsliv som eleverna utbildas emot verkar vara positiv för deras syn på de teoretiska delarna i utbildningen. Flertalet av eleverna ser sig redan som att de är en del av den arbetsplats som de har sin Apu (arbetsplatsförlagd utbildning) på. Detta kan möjligen ha en positiv effekt av deras förståelse av skolans samtliga ämnen. Skola X utgår ifrån elevernas egna val av utbildning och detta upplevde eleverna som givande. De ser vikten av att ha en god teoretisk grund att stå på för att kunna klara sig på den allt tuffare arbetsmarknaden som väntar dem efter deras utbildning.

Den trivsel som respondenterna upplever på skola X, verkar vara en viktig del i deras intresse för undervisningen. Deras beskrivning av att skola X är en liten skola där alla känner alla kan även det vara en viktig del av deras positiva inställning till sin undervisning. Den trygga och harmoniska miljön som eleverna känner av råder på skolan verkar vara en viktig del för att kunna ta till sig kunskap säger respondenterna. De tre olika delarna förståelse, kommande yrke samt trivsel beskrivs var för sig här men de verkar ha ett klart samband. Med en positiv social miljö skapas en trygg och harmonisk skolsituation, vilket i sin tur leder till en undervisning som upplevs som rolig och inspirerande. Ur denna skapas en förståelse för olika delar i en individs liv. I inledningen av denna uppsats nämndes att jag inte hade som avsikt att närmare titta på den psykosociala miljön. Under studiens gång så uppdagades det av flertalet av respondenterna den trivsel de upplever på skola X. Detta har visat sig vara en viktig del i deras upplevelse av en positiv studiesituation.

Denna studie bygger på elevers upplevelse av ämnesintegrerat arbetssätt. För att kunna genomföra studien så utgår jag ifrån några författares syn på integration, i relation med de resultat som har framkommit under studiens gång. Detta för att fånga olika perspektiv på ordet integration. Det är av betydelse då de kvalitativa intervjuer har skett på en gymnasieskola som samverkar med olika företag under elevernas utbildning. Hansson m.fl. skriver som nämnts att integration mellan skola och näringsliv är av stor betydelse för att synliggöra olika kunskapsfält, som elever bör få med sig ifrån skolan.

Författarna hävdar för att kunna möta den snabba utvecklingen som sker på arbetsmarknaden så är en förutsättning att personalen besitter en grundläggande teoretisk kunskap som han kan bygga vidare på hela livet. De skriver att man bör stimulera elever att integrera olika kunskapsfält med varandra. Den förståelse som respondenterna upplever när de har integrerad undervisning går väl i linje med det som författarna menar är integrerad undervisning.

Vidare hävdar Andersson att det inte finns någon integration i sig själv, utan det är något man måste skapa. Dewey å sin sida menar att den verklighetsanknytning som skapas runt eleven möjliggör den tydlighet som kan underlätta i kunskaps inhämtningen i undervisningen. Detta innebär att synliggöra olika delars relation till varandra så att de bildar ett gemensamt sammanhang. Den integration som skapas mellan olika ämnen på skola X är det som Anderssons menar med att skapa en integration. Dewey menar att skolan är den arena där det finns möjligheter att synliggöra olika delars betydelse av varandra vilket respondenterna uttrycker. Elev 1 beskriver olika delars relation till varandra med att han upplever det mer synligt när de har haft matte i byggsalen. Den förståelsen som eleven upplever mellan matte och sitt kommande yrke är det som Andersson menar med att skapa integration.

Svingby å sin sida hävdar att undervisningen bör utgå ifrån elevens egna erfarenheter i samverkan med mer beprövade erfarenheter. De respondenter som jag har intervjuat beskriver i linje med detta och samstämmigt att matten upplevs mer synlig och mer verklig när de har haft matteundervisning i byggsalen. Genom att koppla ihop olika delar i undervisningen utgår pedagogerna på skola X från elevernas intresse och förkunskaper. Den integration som respondenterna upplever när de teoretiska delarna kopplas ihop med deras kommande yrke verkar synliggöra den röda tråd i utbildningen som de upplever som synlig detta skapar förutsättningar att se olika delars betydelse utav varandra. Svingby hävdar också att ny kunskap inte skall kastas ur sitt sammanhang utan skall samverka med de erfarenheter eleven besitter. Den integration som Andersson menar att man måste skapa menar Svingby att man bör bygga på de erfarenheter eleven besitter. Att kunna skapa miljöer i skolan som eleverna upplever som inspirerande att vistas i är en viktig del i elevernas kunskapsutveckling. Elev sex beskriver sin skolmiljö som att han är på en arbetsplats ”och skall räkna ut något liksom”. Dewey ansåg att utbildning bör struktureras så verklighetsnära som möjligt för att eleverna bör tränas att ta itu med de problem och utmaningar de ställs inför i livet. Elev sex skapar en integration mellan skolan och sitt kommande yrke.

Hansson m.fl. hävdar att det bör vara en tydlig samverkan mellan olika delar i en individs liv. Det bör inte finnas några vattentäta skott emellan skolans yrkesutbildning och den bransch som yrket riktas emot. Alla delar bör harmonera med varandra menar Hansson m.fl. Den växelverkan som verkar råda på skola X stämmer överens med dels Anderssons beskrivning som syftar till att skapa integration å andra sidan Svingbys syn på integration som utgår ifrån individens erfarenheter. Hansson m.fl. knyter ihop dessa båg i sin argumentation varför integration är positivt. Lindberg beskriver storyline som en metod att få olika delar att skapa en gemensamhet. De respondenter som jag har intervjuat beskriver att de upplever sin utbildning som en helhet, på samma sätt som man syftar till i Storylinemetoden. De ser kopplingen mellan teori och praktik som viktig.

5:2 Didaktisk reflektion

Den kanske viktigaste slutsatsen jag har dragit under denna studie är, betydelsen av att skapa en trygg och inspirerande miljö i skolan. Att utifrån varje elevs livserfarenhet försöka synliggöra olika delar som han måste ha med sig i livet. Att tydliggöra för eleven länken mellan de teoretiska och praktiska kunskaperna med hjälp av olika metoder, är något jag tar med mig i min yrkesroll som en positiv möjlighet. Den förståelse som respondenterna känner när de har teori kopplat mot deras val av yrke anser jag vara viktig att ta med mig. Att som pedagog kunna skapa den trivsel som eleverna i denna studie uttrycker är även det en viktig aspekt att ta med. Dessa tre ord: trivsel, förståelse och kommande yrke anser jag kan lägga en stabil grund för eleven att stå på. Denna studie visar att tydligheten mellan olika delar är mycket viktig att arbeta med som pedagog. Med ett ämnesintegrerat förhållningssätt kan man kanske komma en bit på väg?

5:3 Vidare studier

Det hade varit intressant att göra en studie på en skola som inte bedriver en ämnesintegrerad undervisning. Det skulle dessutom vara intressant att jämföra resultaten av hur eleverna upplever sitt kunskapsinhämtande med en mer ämnesblocksundervisning för att undersöka om eleverna upplever sin situation på likvärdigt sätt. Som blivande lärare på ett praktiskt program i gymnasieskolan önskar jag att det var fler forskare som engagerade sig i det och då inte minst i hur de olika ämnena kan integreras.

Referenser:

Andersson, Björn (1994). *Om kunskapande genom integration*. Göteborgs universitet: Na-spektrum, issn 1102-5492.

Arfwedsson, Gerhard & Arfwedsson, Gerd (1995). *Normer och mål i skola och undervisning*. Didaktika 4. Stockholm: Hls.

Claesson, Silwa (2009). *Lärarens hållning*. Lund: Studentlitteratur

Dewey, John, (1997) 1: upplagan. *Demokrati och utbildning*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB

Dewey, John (2004) 4:e utgåvan. *Individ, skola och samhälle*. Stockholm: Bokförlaget natur och kultur

Esaiasson, Peter m.fl. (2007). *Metodpraktikan*. (3:e upplagan). Stockholm: Norstedts Juridik.

Gilje, Nils & Grimen, Harald (2007). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. (3:e upplagan) Göteborg. Daidalos AB,

Hansson, Thomas (RED) (2009). *Didaktik för yrkeslärare*. Lund: studentlitteratur AB

Hill, Margreth, (2001): Om vikten att få sig ett skratt. Ett elevperspektiv. I Skolverket, red: Villkor och vägar för grundläggande yrkesutbildning. Några forskarperspektiv Stockholm

Johansson, Bo & Svedner, Per-Olof (2010). *Examensarbete i lärarutbildningen*. Uppsala: kunskapsförlaget AB

Lindberg, Erik (2000). *Storyline den röda tråden*. Solna: Ekelunds förlag AB.

Skolverket (2002). *Vägar till lärande*. Exempel på arbetssätt inom den grundläggande yrkesutbildningen.

Stukat, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Svingby, Gunilla (1985). *Sätt kunskapen i centrum*. Stockholm: Lider utbildningsförlag.

Svingby, Gunilla m.fl. (1989). *SO i fokus*. Stockholm: Utbildningsförlaget.

Ödman, Per-Johan (2007). *Tolkning, förståelse, vetande. Hermeneutik i teori och praktik*. 2: upplagan. Stockholm: Norstedts Akademiska förlag.

Internet:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Motivation> 820 Hämtad 2010-11-21

<http://www.ne.se/integration/1131812> Hämtad 2010-11-27